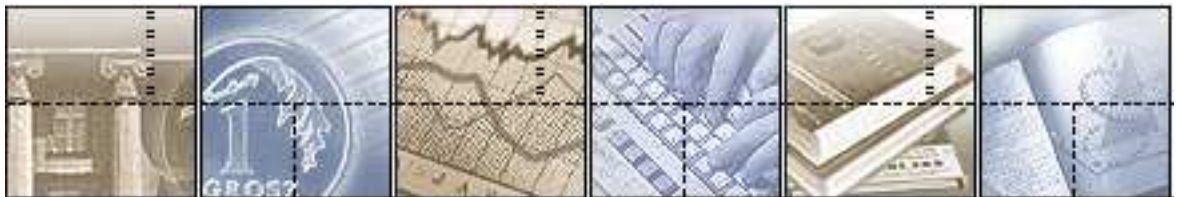

NBP

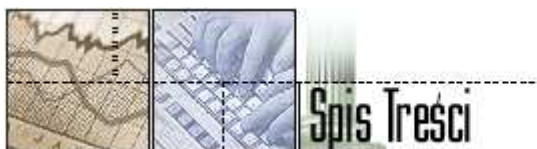
Narodowy Bank Polski

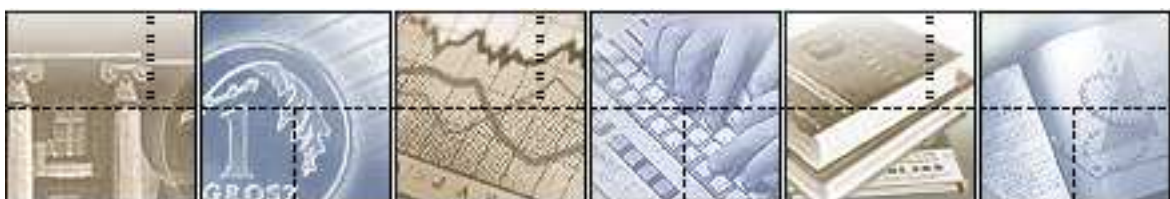
Projekt grupy w składzie:

Maciej Antoniewicz
Tomasz Holchauer
Paula Wręczycka
Radosław Herbin
Marcin Otorowski

Szczecin – Mierzyn 2003

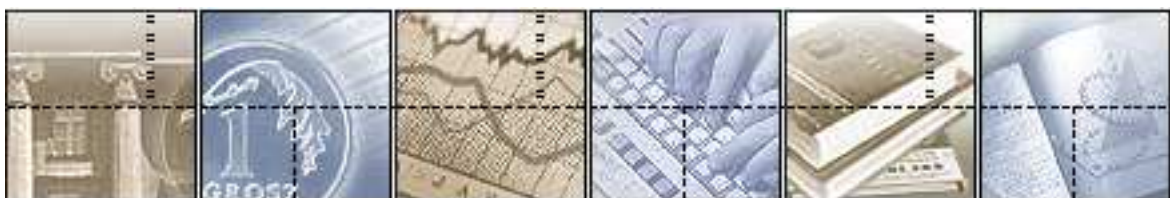

I. Wstęp	04
1. Wstęp do projektu	05
2. Wyjaśnienie podstawowych terminów	07
II. Informacje historyczne	09
III. NBP bankiem centralnym	13
1. Czym jest NBP?	14
2. Działania i misja NBP	17
3. Operacje otwartego rynku	24
4. Operacje kredytowo – depozytowe	25
5. Rezerwa obowiązkowa	27
IV. Struktura NBP	28
V. NBP w Europie	35
1. NBP a Unia Europejska	36
2. Dostosowanie NBP przed przystąpieniem do UE	37
3. Międzynarodowa współpraca NBP z instytucjami finansowymi	39
4. Inne działania NBP	40
VI. Część badawcza	41
1. Działalność statystyczno – analityczna NBP	42
2. Badanie zaufania do złotego	43
3. Badanie zaufania do prezesa NBP	44
4. Poziom inflacji w trakcie ostatnich 5 lat	45
5. Podstawowa stopa procentowa (ostatnie 5 lat)	46
6. Badanie zaufania do Euro – przyszłej polskiej waluty	47
VII. Zakończenie	49
→ Indeks schematów, wykresów, rysunków	52
→ Bibliografia	53
→ Aneks	54

I

Wstęp

W gospodarce każdego państwa wyróżniamy taką instytucję, którą nazywamy bankiem centralnym - narodowym. Bank taki emituje pieniądź narodowy, pełni funkcję banku nadzorczego, czuwa nad bezpieczeństwem systemu bankowego w Polsce.

Odpowiednikiem banku centralnego w Polsce jest **NBP** – Narodowy Bank Polski. Nasz projekt stara się wyjaśnić, czym jest Narodowy Bank Polski oraz jakie są jego zadania. Staraliśmy się również krótko przedstawić historię rozwoju bankowego w Polsce, przedstawiliśmy strukturę i organizację NBP, oraz opracowaliśmy obecne działania NBP, związane z przygotowaniem do Unii Europejskiej.

Celem, który przyświecał nam podczas pisania projektu było jasne i rzetelne przedstawienie informacji na temat NBP – tematu trudnego, poświęconego w większości zagadnieniom teoretycznym, zawierającego obszerną ilość słownictwa zrozumiałego tylko ekonomistom z długim stażem. Pisząc projekt staraliśmy się jasno i w miarę przystępnie przedstawić temat Narodowego Banku Polskiego, posługując się prostym słownictwem i operując przykładami. Wierzymy, że cel ten zostanie osiągnięty.

Chcielibyśmy podziękować wszystkim osobom i instytucjom, bez których ten projekt powstać by nie mógł, które w mniejszym lub większym stopniu przyczyniły się do jego powstania.

Dział I jest w całości wstępem do projektu.

Dział II stanowi wprowadzenie do tematu Narodowego Banku Polskiego – zawiera wyjaśnienie niektórych pojęć ekonomicznych, użytych w projekcie, a także podaje źródła informacji o Narodowym Banku Polskim.

Dział III zawiera opis historycznego rozwoju banku centralnego Polski i NBP na przełomie ostatniego stulecia.

Dział IV – główna część projektu – zawiera informacje o działalności i zadaniach, jakie spoczywają na Narodowym Banku Polskim.

Dopełnieniem działu IV jest dział następny – opisuje on strukturę i organy Narodowego Banku Polskiego, z zaznaczeniem, odpowiedzialności za wcześniej przytoczone zadania.

Dział V zawiera informacje o międzynarodowej współpracy NBP z innymi instytucjami finansowymi, oraz opisują rolę NBP w Unii Europejskiej, w której to wkrótce się znajdziemy.

Na końcu pracy zamieściliśmy bibliografię, aneks oraz indeks schematów i wykresów.

Wyjaśnienie wybranych pojęć i terminów

W projekcie tym posługiwać się będziemy w większości prostym słownictwem, trudniejszą terminologię postaraliśmy wyjaśnić się w miejscu wystąpienia. Tym niemniej używamy również słów, których znaczenia nie wyjaśniamy. Przed zapoznaniem się z treścią projektu wskazane jest zapoznanie się z poniższym mini-słowniczkiem. Wyjaśnienia wyrazów za: Wielka Internetowa Encyklopedia Multimedialna OPTIMUS NET Edycja 2001, Encyklopedia Wirtualnej Polski oraz źródła własne

AUDYT

inaczej KONTROLA

BANK

instytucja finansowa, której zadaniem jest obsługa obiegu pieniądza oraz skupianie wolnych kapitałów finansowych i oszczędności (przyjmowanie depozytów) i przekształcanie ich w kapitały funkcjonujące (udzielanie kredytów).

BANK KOMERCYJNY

typ banku, który w oparciu o przyjęte depozyty oraz środki uzyskane z banku centralnego udziela kredytów, które przynajmniej w części stają się nowymi depozytami. W praktyce takim bankiem nazywamy każdy bank w Polsce oferujący odsetki i kredyty, a nie będący bankiem centralnym.

INFLACJA

jest utrzymującym się przez dłuższy czas procesem wzrostu cen w gospodarce narodowej, połączonym z dużą utratą wartości pieniądza. Występuje wówczas duży wzrost podaży pieniądza i szybkości obiegu pieniądza oraz ucieczki od danej waluty do innych wartości pieniężnych i rzeczowych.

PODAŻ

ilość produktów, którą producenci są gotowi dostarczyć na rynek przy różnych poziomach ceny. W znaczeniu opisu sytuacji na rynku/giełdzie – przewaga chętnych do sprzedaży nad chętnymi do kupna danego towaru/usługi. Pojęcie ma zastosowanie w wielu dziedzinach – rynku akcji, pieniądza itp.

POLITYKA PIENIĘŻNA

Nazywamy tak część ekonomicznej polityki państwa obejmującą decyzje dotyczące kształtowania podaży pieniądza, w celu dostosowania jej do potrzeb gospodarki

POPYT

ilość dobra lub usługi, którą konsumenci chcą i mogą kupić w danym czasie przy różnych poziomach ceny. W znaczeniu opisu sytuacji na rynku/giełdzie - przewaga chętnych do kupna nad chętnymi do sprzedaży danego towaru/usługi. Pojęcie ma zastosowanie w wielu dziedzinach – rynku akcji, pieniądza itp.

REZERWY DEWIZOWE

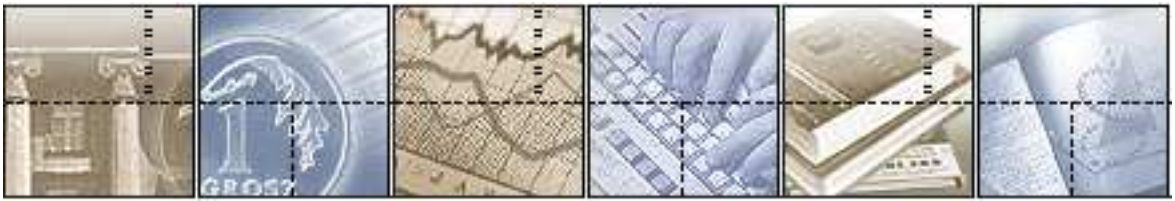
zasoby międzynarodowych środków płatniczych będące w posiadaniu banków komercyjnych lub banku centralnego.

SYSTEM FINANSOWY (PŁATNICZY)

zbiór norm prawa finansowego, zasad gospodarki finansowej, mających na celu ściśle uregulowanie polityki finansowej państwa.

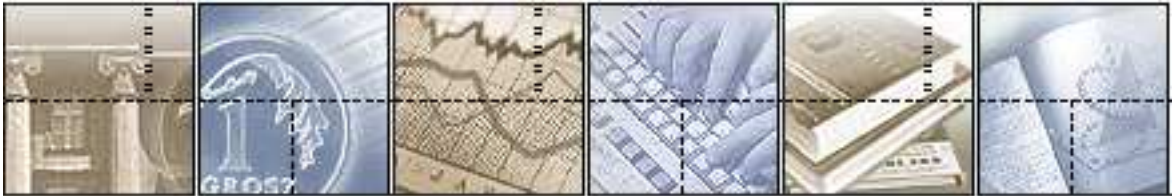
STOPA PROCENTOWA

wielkość procentu pobieranego od kapitału; stosunek sumy, którą płaci się za użytkowanie kapitału do wielkości tego kapitału, wyrażony w procentach; najczęściej ustalana na okres roku – a więc inaczej oprocentowanie. Stopę procentową ustalają banki i określa ona, jaką sumę należy zapłacić za udzieloną przez niego pożyczkę lub jaką kwotę płaci bank klientowi za to, że przechowuje on swoje oszczędności w tym banku. Stopa procentowa w bankach komercyjnych oscyluje wokół poziomu ustalonego przez bank centralny. Jeżeli stopa procentowa wzrasta, to maleje popyt na kredyty, a wzrasta skłonność do oszczędzania i odwrotnie.

II

Informacje historyczne

Wraz z powstaniem niepodległego państwa polskiego w listopadzie 1918 r. pojawiła się konieczność powołania centralnego banku państwa. 7 grudnia 1918 r. ukazał się dekret Naczelnika Państwa, stwarzający podstawy prawne do dalszego funkcjonowania Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej jako banku emisyjnego, do czasu powołania nowej instytucji emisyjnej - Banku Polskiego. Marka polska stała się pełnoprawnym środkiem płatniczym, na który wymieniano waluty państw zaborczych. 28 lutego 1919 r., na mocy ustawy, przyszłej polskiej jednostce pieniężnej nadano nazwę złoty.

Ideę powołania Banku Polskiego SA jako państwowej instytucji emisyjnej przedstawiono na forum parlamentu w maju 1919 r. Do zagadnienia tego wracano jeszcze kilkakrotnie, ale rozwiązanie miało nastąpić dopiero w 1924 r. 11 stycznia 1924 r. została wydana ustawa "O naprawie skarbu państwa i reformie walutowej", przewidująca m.in. wprowadzenie nowego systemu pieniężnego opartego "na złocie" i powołanie do życia banku emisyjnego na mocy specjalnego statutu jako banku akcyjnego z udziałem państwa. 28 kwietnia 1924 r. Działalność rozpoczął Bank Polski SA. We wrześniu 1939 r. władze banku ewakuowały się do Rumunii, a stamtąd do Francji i dalej do Londynu. Okres londyński trwał do początków 1946 r., kiedy kierownictwo Banku z jego majątkiem wróciło do kraju (formalnie Bank Polski SA został zlikwidowany 7 stycznia 1952 r.). W czasie wojny na ziemiach polskich, włączonych do Niemiec i ZSRR, władze okupacyjne wprowadziły własną walutę. W okupowanej przez Niemców części Polski, zwanej Generalną Gubernią, w grudniu 1939 r. powołano Bank Emisyjny w Polsce. Rozpoczął on działalność w kwietniu 1940 r. wprowadzając do obiegu złote, tzw. krakowskie, które miały

zastąpić bilety Banku Polskiego. Oprócz działalności emisyjnej Bank ten wykonywał normalne czynności bankowe.

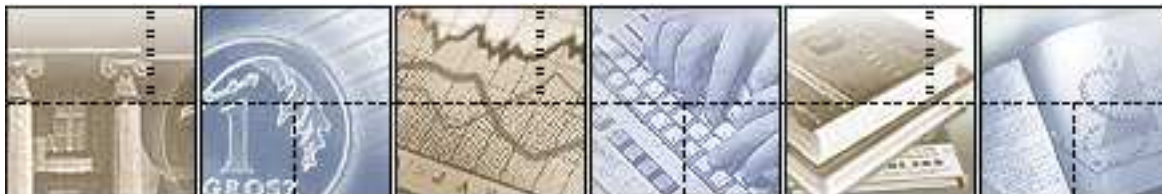
W 1944 r. na terenach wyzwolanych przez Armię Czerwoną spod okupacji niemieckiej Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, znajdujący się w orbicie wpływów moskiewskich, zamierzał powołać własną instytucję emisyjną niezależną od Banku Polskiego SA, związanego z rządem RP w Londynie. PKWN został wkrótce przekształcony w Rząd Tymczasowy RP z siedzibą w Lublinie. Rząd ten utworzył dekretem z 15 stycznia 1945 r. bank państwowy - Narodowy Bank Polski, wyposażając go w monopol emisji nowej waluty - złotego. Od czasu swego powstania bank był uzależniony od resortu finansów, rządu i ośrodka decyzyjnego, którym było kierownictwo partii komunistycznej. Na jego czele stał prezes pochodzący z nominacji władz państwowych.

NBP odegrał dużą rolę w procesie odbudowy gospodarczej państwa i integracji ziem zachodnich. Zadaniem banku było w początkowym okresie regulowanie emisji i uruchomienie kredytów na odbudowę gospodarki. Od 1946 r. rozpoczął on w coraz szerszej skali bezpośrednie finansowanie przemysłu, zgodnie z państwowymi planami gospodarczo-finansowymi. W kolejnych latach stawał się centralą finansową, określającą działalność całego systemu kredytowego na podstawie planowania kredytowego, będącego pochodną planowania rzeczowego. W latach 1946-1947 funkcjonował w gospodarce wielosektorowej w systemie przejściowym między gospodarką rynkową i planową. Zmiana ustroju gospodarczego od 1948 r. pociągnęła za sobą zmianę roli NBP, który przekształcił się w bank obsługujący finansowanie gospodarki kierowanej centralnie. W tej postaci funkcjonował przez blisko 40 lat, tj. do czasu rozpoczęcia transformacji polityczno-gospodarczej w latach 1989-1990.

W 1989 r. rozpoczęto w Polsce budowę podstaw gospodarki rynkowej. W takiej gospodarce rola pieniądza, a także systemu bankowego jest zasadniczo inna, niż to było w systemie gospodarki centralnie kierowanej.

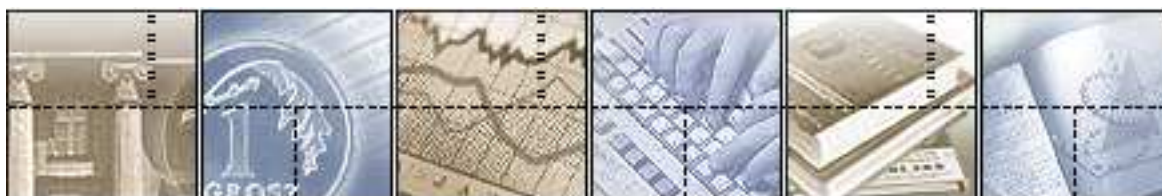
Pieniądz odgrywa aktywną rolę, decyzje rzeczowe są zazwyczaj pochodną sytuacji finansowej podmiotów gospodarujących. Inna jest również struktura systemu bankowego. W końcu lat 80. rozpoczęto w Polsce budowę tzw. dwuszczeblowego systemu bankowego, tzn. składającego się - z jednej strony - z banku centralnego, a z drugiej - z sieci banków komercyjnych. Ustawy wprowadzające dwuszczeblowy system bankowy weszły w życie na początku 1989 r. W takim systemie, typowym dla gospodarek rynkowych, bank centralny jest podmiotem regulującym obieg pieniądza, zapewniającym stabilność systemu finansowego oraz świadczącym usługi pozwalające na sprawne funkcjonowanie banków. Tym samym bank centralny pełni funkcje makroekonomiczne i o charakterze systemowym, nie uczestniczy natomiast w bezpośrednim świadczeniu usług na rzecz podmiotów niefinansowych. Tymi ostatnimi zadaniami zajmują się banki komercyjne.

1 stycznia 1995 r., Narodowy Bank Polski dokonał denominacji złotego (w stosunku 1000:1), która poprzez swój efekt antyinflacyjny pozwoliła na przywrócenie siły nabywczej złotego, umożliwiła zmniejszenie ilości pieniądza w obiegu oraz przyczyniła się do usprawnienia obiegu i rozliczeń gotówkowych.

III

NBP bankiem centralnym

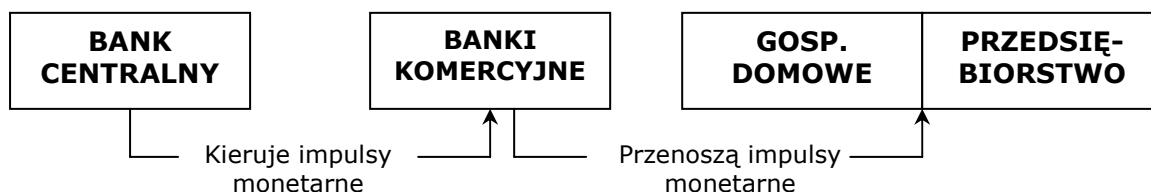
Od razu zadajmy sobie pytanie – czym jest Narodowy Bank Polski (w skrócie NBP)? Narodowy Bank Polski to centralny bank w Polsce, utworzony w 1945. Bank centralny rozwiniętego państwa posiada następujące cechy:

- Jest bankiem emisyjnym – instytucją, mającą wyłączność na emitowanie środka płatniczego (a więc banknotów i monet), posiada prawo określenia wielkości i momentu emisji (wypuszczenia w obieg). Poza tym reguluje ilość pieniądza w obiegu, i odpowiada za jego płynność. Robi to poprzez bilansowanie popytu i podaży na daną walutę poprzez jej skup lub wpuszczenie w obieg. Sposób ten zapobiega znacznym zmianom wartości pieniądza, a w konsekwencji i inflacji.
- Jest bankiem banków. Oznacza to, iż jest odpowiedzialny za stabilność i bezpieczeństwo całego systemu bankowego, organizuje system rozliczeń pieniężnych, kontroluje działanie banków komercyjnych, w szczególności czuwa nad zgodnością ich działania z prawem bankowym.
- Jest bankiem centralnym. Tym samym jest odpowiedzialny za obsługę bankową budżetu, prowadzenie rachunku bankowego rządu, realizowanie ich zleceń płatniczych.
- Poza funkcjami nadzorczymi bank centralny pełni w stosunku do banków komercyjnych funkcje regulacyjne, które mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa banków i zgromadzonych w nich wkładów pieniężnych oraz zachowanie płynności w systemie bankowym. Narodowy Bank Polski występuje w tej funkcji również jako kredytodawca ostatecznej instancji. W przypadku wystąpienia przejściowych kłopotów z płynnością bank

komercyjny może otrzymać od banku centralnego pomoc finansową: albo w formie kredytu redyskontowego, albo kredytu lombardowego.

- Bank centralny pełni ponadto nadzór bankowy, którego to celem jest zapewnienie:
 - bezpieczeństwa środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych
 - zgodności działalności banków z przepisami ustawy Prawo bankowe, ustawy o Narodowym Banku Polskim, statutem oraz decyzją o wydaniu zezwolenia na utworzenie banku.
- Czynności podejmowane w ramach nadzoru bankowego polegają w szczególności na:
 - badaniu wypłacalności, płynności płatniczej i wyników ekonomicznych osiągniętych przez banki
 - badaniu zgodności udzielanych kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń z obowiązującymi w tym zakresie przepisami
 - badaniu zabezpieczenia i terminowości spłaty kredytów i pożyczek pieniężnych
 - badaniu stosowanego oprocentowania kredytów i pożyczek oraz rachunków bankowych określonych przez przepisy ustawy Prawo bankowe
 - dokonywaniu oceny sytuacji finansowej banków.
- Nadzór bankowy pełni ponadto funkcję regulacyjną, m.in. poprzez ustanawianie norm ostrożnościowych, do których przestrzegania zobowiązuje banki.

Poniższy schemat przedstawia model działania na linii BANK CENTRALNY → BANKI KOMERCYJNE → GOSPODARSTWO DOMOWE/PRZEDSIĘBIORSTWO:

Schemat 1
Impulsy monetarne

Główne zadania NBP dotyczą więc kreacji i emisji pieniądza oraz kontroli i kredytowania banków komercyjnych. Do 1989 prowadził również działalność operacyjną w sferze kredytowania podmiotów gospodarczych i osób oraz gromadzenia lokat pieniężnych. Czyli po prostu udzielania kredytów osobom fizycznym. W 1993, po wyłonieniu ze struktury NBP Polskiego Banku Inwestycyjnego, całkowicie zaprzestał on działalności operacyjnej. Na czele NBP stoi prezes, powoływany na 6-letnią kadencję przez Sejm na wniosek prezydenta RP. Szersze informacje o organach i strukturze NBP zostały przedstawione w dziale IV.

3.1.1 Cele polityki pieniężnej, realizowanej przez NBP

Polityką pieniężną nazywamy część ekonomicznej polityki państwa obejmująca decyzje dotyczące kształtowania podaży pieniądza, w celu dostosowania jej do potrzeb gospodarki¹

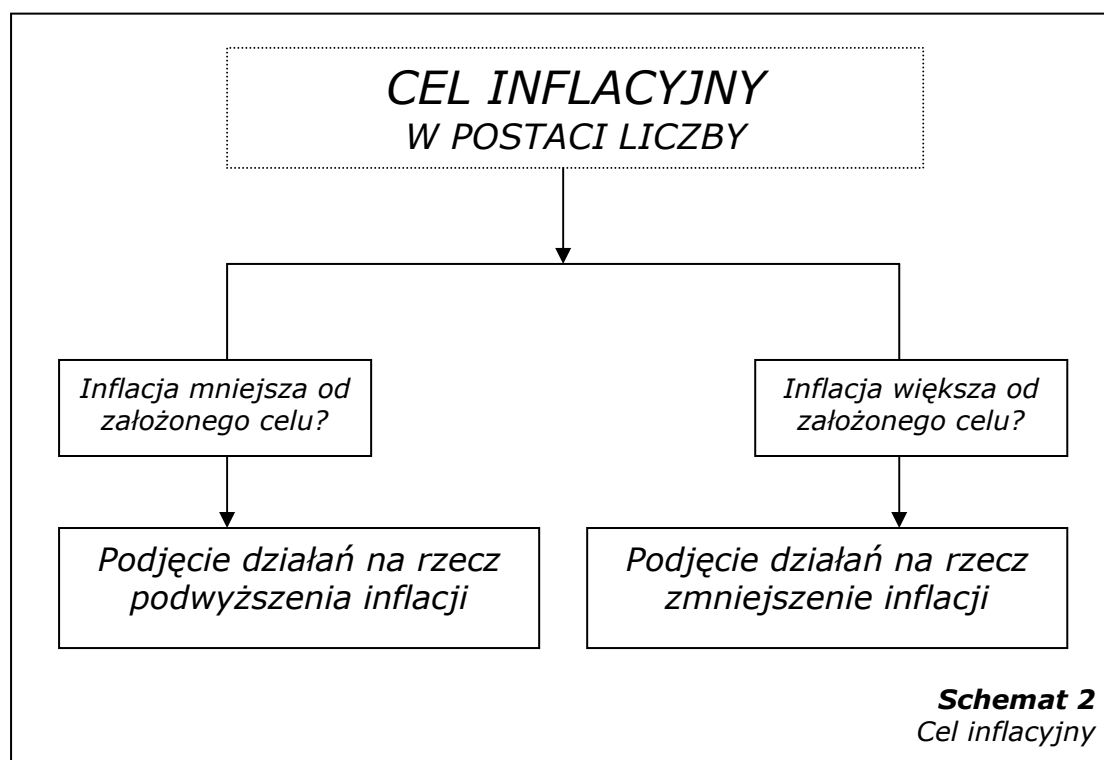
Polityka pieniężna może mieć charakter ekspansywny (łagodny). Wówczas to państwo, wykorzystując instrumenty polityki pieniężnej, zwiększa podaż pieniądza w celu pobudzenia popytu, wzrostu dochodu narodowego i zatrudnienia (powstaje tu jednak realna groźba inflacji).

¹ Źródło: Wielka Internetowa Encyklopedia Multimedialna WIEM OPTIMUS NET.

Charakter restrykcyjny (twardy) odznacza się tym, że państwo ogranicza podaż pieniądza, dążąc do zmniejszenia nadmiernego popytu i związanego z tym wzrostu cen (ten typ polityki pieniężnej wykorzystywany jest w walce z inflacją).

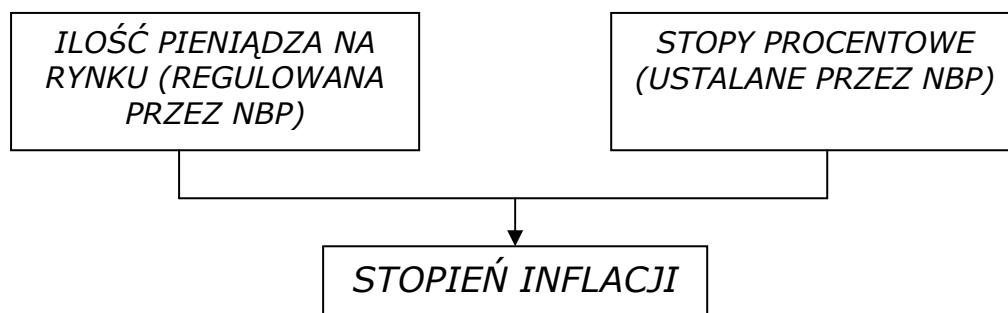
Sumując te rozważania - celem polityki pieniężnej jest obniżanie inflacji, a w dalszej perspektywie stabilizacja cen, co jest niezbędne do zbudowania trwałych fundamentów długofalowego wzrostu gospodarczego. Od 1999 r. NBP dąży do realizacji tego celu, wykorzystując tzw. strategię bezpośredniego celu inflacyjnego.

W ramach strategii bezpośredniego celu inflacyjnego bank centralny, jakim jest NBP, określa cel inflacyjny w postaci liczbowej, a następnie dostosowuje poziom oficjalnych stóp procentowych tak, by maksymalizować prawdopodobieństwo jego osiągnięcia. Schemat działania można przedstawić następująco:

Wysokie stopy procentowe są generalnie symptomem inflacji – porównując je można określić, czy inflacja jest niska czy wysoka (zobacz dział VI p. 4) – w uproszczonym schemacie moglibyśmy przyjąć, że bank poprzez ich podwyższenie ściąga pieniądź z rynku, redukując tym samym inflację. W przypadku, kiedy inflacja jest mniejsza aniżeli w zamierzeniach (cel inflacyjny) bank obniża stopy procentowe. Wówczas pieniądź jest wycofywany z lokat, a zatem jest go więcej na rynku. Niestety, jak to wiele zjawisk w ekonomii nie jest to takie proste, gdyż oprócz tego występuje szereg innych czynników.

NBP utrzymuje poziom stóp procentowych spójny z realizowanym celem inflacyjnym, wpływając na wysokość nominalnych krótkoterminowych stóp procentowych rynku pieniężnego. Stopy rynku pieniężnego oddziałują na oprocentowanie kredytów i depozytów w bankach komercyjnych, są dla nich swoistą bazą. Wykorzystywany przez NBP system instrumentów polityki pieniężnej pozwala na odpowiednie kształtowanie rynkowych stóp procentowych.

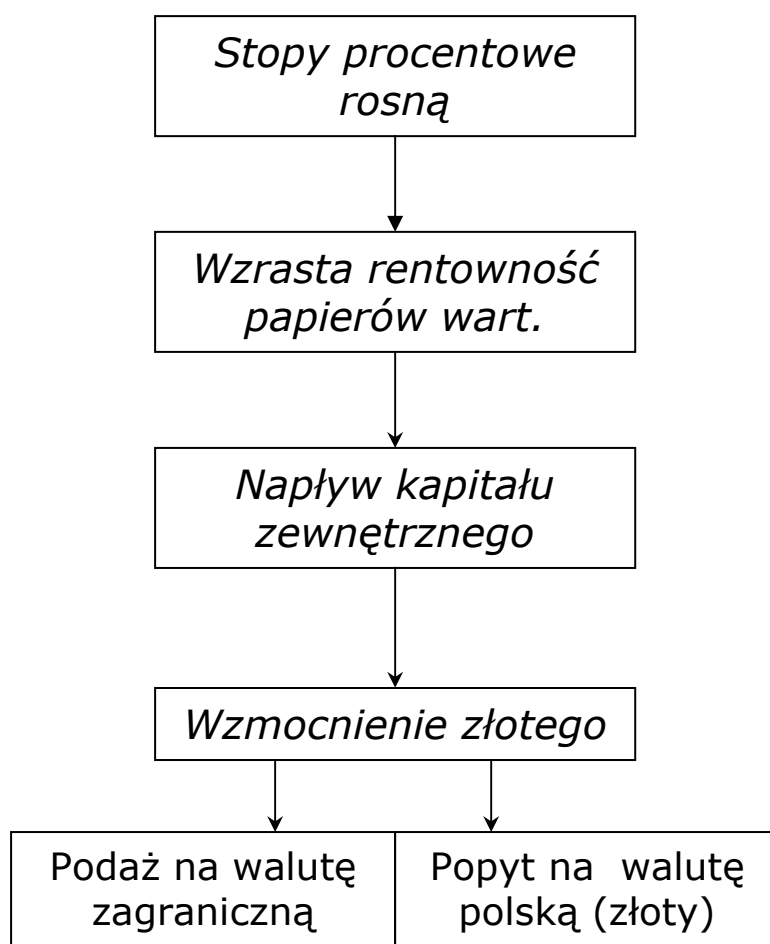

Schemat 13
Działania banku narodowego a inflacja

Powyższy rysunek przedstawia podstawowe działania, jakie może podjąć bank narodowy aby wpłynąć na stopień inflacji. Poprzez podwyższenie ilości pieniądza w obiegu można wywołać na niego zmniejszenie popytu – może to zwiększyć inflację, ale przeprowadzone w sposób kontrolowany i zaplanowany przynosi szereg pozytywnych efektów,

wymienionych w poprzednim akapicie. Drugim czynnikiem, choć tylko teoretycznym, jest zmiana stóp procentowych. Rozpatrując to zagadnienie pod kątem teoretycznym doszlibyśmy do wniosku, że gdyby stopy procentowe byłyby wyższe, to ludzie chętniej składaliby swoje oszczędności na lokaty, tym samym zmniejszyłaby się ilość pieniądza w obiegu. Niestety, nie zawsze taka sytuacja ma miejsce – w czasach PRL-u oprocentowania nierzadko sięgały 50%, a mimo wszystko ludziom nie opłacało się tam składać pieniędzy, ze względu na bardzo wysoką inflację.

Poniższy diagram przedstawia szczegółowiej, jak stopy procentowe mogą mieć wpływ na popyt i podaż pieniądza, a tym samym i na inflację:

Schemat 4
Stopy procentowe a wartość pieniądza

3.1.2 Działania na rzecz systemu finansowego

Jedną z podstawowych funkcji NBP jest podejmowanie działań na rzecz systemu płatniczego, którego sprawność i bezpieczeństwo są istotnymi warunkami stabilności sektora finansowego. Wypełniając powyższą funkcję - poza emisją pieniądza, będącego przedmiotem transferu w postaci gotówkowej i bezgotówkowej - Narodowy Bank Polski, wzorem banków centralnych krajów o rozwiniętej gospodarce rynkowej, odgrywa w polskim systemie płatniczym trzy podstawowe role:

- **Regulacyjną** - jako podmiot wydający regulacje w dziedzinie systemu płatniczego. Ustawowe zadania NBP w tej dziedzinie obejmują:
 - określanie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez NBP
 - określanie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych oraz określanie form i trybu przeprowadzania rozliczeń pieniężnych za pośrednictwem banków. Narodowy Bank Polski aktywnie współpracuje z innymi podmiotami (m.in. Ministerstwem Finansów, Związkiem Banków Polskich) przy opracowywaniu aktów prawnych dotyczących systemu płatniczego.
- **Nadzorczą** nad systemem płatniczym, czego przejawem jest promowanie wszelkich działań mających na celu eliminację ryzyka systemowego oraz poprawę bezpieczeństwa i efektywności poszczególnych systemów płatności poprzez zapewnienie ich zgodności ze standardami i rekomendacjami międzynarodowymi.
- **Operacyjną** - jako właściciel i operator systemu rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym (systemu SORBNET) i systemów rozrachunku papierów wartościowych (systemu SKARBNET dla bonów skarbowych

i systemu SEBOP dla bonów pieniężnych NBP), jako bank prowadzący rachunki banków i innych klientów, w tym przede wszystkim jednostek budżetowych, a także jako uczestnik systemów płatności. NBP pełni też funkcję agenta rozrachunkowego dla systemów rozliczeniowych Krajowej Izby Rozliczeniowej SA oraz systemu rozrachunków papierów wartościowych prowadzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA.

Obecnie priorytetowym kierunkiem działalności Narodowego Banku Polskiego w dziedzinie systemu płatniczego jest dostosowanie polskiego systemu płatniczego do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej. Działania te opisaliśmy w dziale 5.1. Ponadto, NBP promuje rozwój bezgotówkowych form płatności oraz automatyzację obrotu płatniczego. Narodowy Bank Polski przywiązuje dużą wagę do współpracy w omawianej dziedzinie ze środowiskiem bankowym oraz z innymi podmiotami aktywnymi na obszarze systemu płatniczego. Jedną z form tej współpracy jest działalność Rady ds. Systemu Płatniczego, organu opiniodawczo-doradczego przy Zarządzie NBP. W skład Rady wchodzi przedstawiciele podmiotów odgrywających kluczową rolę w dziedzinie systemu płatniczego. NBP współpracuje też z innymi bankami centralnymi w tej dziedzinie, w szczególności z Europejskim Bankiem Centralnym, oraz z instytucjami międzynarodowymi zaangażowanymi w rozwój systemów płatności. Współpracę Narodowego Banku Polskiego z międzynarodowymi instytucjami finansowymi omówiliśmy szerzej w dziale 5.2.

Narodowy Bank Polski jako bank centralny Rzeczypospolitej Polskiej podejmuje działania na rzecz stabilności monetarnej i stabilności systemu finansowego, służące stworzeniu podstaw długotrwałego rozwoju gospodarczego. Oznacza to, iż w musi dbać o utrzymanie i kontrolowanie odpowiedniego poziomu inflacji, zapobiegać wahaniom wartości pieniądza. Zadania NBP są określone przez odpowiednie ustawy określone przez Sejm. Zgodnie z opracowaną przez Radę Polityki Pieniężnej Średniookresową strategią polityki pieniężnej na lata 1999 - 2003, średniookresowym celem

NBP jest obniżenie inflacji poniżej poziomu 4% do 2003 r. Aktualnie (2003 rok) wynosi ona 1,9%. W ramach zadań wykonywanych dla stabilności krajowego systemu finansowego NBP współuczestniczy w sprawowaniu nadzoru bankowego, podejmuje działania na rzecz systemu płatniczego, a także promuje rozwój bezpiecznej infrastruktury rynku finansowego. Czynniki sprzyjającymi realizacji tych zadań są m.in.: monitorowanie i analizowanie sytuacji na rynkach finansowych oraz sytuacji gospodarczej, a także ścisła współpraca z instytucjami nadzorującymi pozostałe segmenty rynku finansowego.

3.1.3 Zarządzanie rezerwami dewizowymi

Jednym z fundamentalnych zadań Narodowego Banku Polskiego jest zarządzanie rezerwami dewizowymi. W strukturze organizacyjnej NBP zarządzanie rezerwami dewizowymi należy do kompetencji Departamentu Operacji Zagranicznych, przy czym Zarząd Banku określa i akceptuje generalne zasady ich inwestowania. Realizując zadania związane z zarządzaniem rezerwami dewizowymi, NBP kieruje się następującymi zasadami:

1. osiągnięcia najwyższego stopnia bezpieczeństwa inwestowanych środków poprzez wysoki udział instrumentów o bardzo niskim stopniu ryzyka kredytowego oraz dobór i właściwe zróżnicowanie kontrahentów inwestycyjnych o możliwie najwyższej wiarygodności finansowej
2. Zapewnienia niezbędnego stopnia płynności poprzez ścisłe powiązanie dyspozycyjności środków walutowych z przewidywanym ich wykorzystaniem. Duże znaczenie ma w tej kwestii odpowiednie skorelowanie ze zobowiązaniami płatniczymi Rzeczypospolitej Polskiej (obsługa zadłużenia zagranicznego RP), jak również mogące wystąpić

nieprzewidywalne zobowiązania płatnicze oraz ewentualność zasilania krajowego systemu bankowego

3. Maksymalizacji dochodu w stosunku do dopuszczalnego stopnia ryzyka wynikającego z prowadzonej polityki inwestycyjnej.

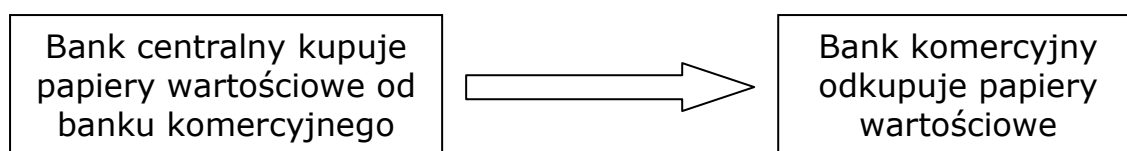

Operacjami otwartego rynku nazywamy takie transakcje, które są prowadzone przez bank centralny z bankami komercyjnymi. Są one dokonywane z inicjatywy banku centralnego. Poprzez operacje otwartego rynku bank centralny staje się aktywnym i równorzędnym uczestnikiem rynku pieniężnego. W zakres operacji otwartego rynku wchodzi: warunkowa i bezwarunkowa sprzedaż lub kupno papierów wartościowych czy dewiz, a także emisje własnych papierów dłużnych przez bank centralny.

Operacje otwartego rynku wpływają na poziom krótkoterminowych stóp procentowych na rynku międzybankowym. W konsekwencji równoważą popyt i podaż środków utrzymywanych przez banki komercyjne w banku centralnym.

Najprostszą formą operacji otwartego rynku jest operacja bezwarunkowa. W ramach tego typu operacji bank centralny może kupić bądź sprzedać papiery wartościowe. Zakup papieru wartościowego przez bank centralny dostarcza płynności (dodatkowych środków) systemowi bankowemu, natomiast sprzedaż papieru wartościowego tę płynność absorbuje.

Najczęściej stosowanym przez banki centralne rodzajem operacji otwartego rynku są natomiast operacje warunkowe. W ramach operacji warunkowych bank centralny może kupić (repo) lub sprzedać (reverse repo) papiery wartościowe. Operacja warunkowego zakupu polega na zakupie papieru przez bank centralny od banku komercyjnego, z jednoczesnym zobowiązaniem banku komercyjnego do odkupienia tego papieru wartościowego po określonej cenie i w określonym terminie. Zakup papieru wartościowego przez bank centralny w ramach operacji warunkowej jest odpowiednikiem zabezpieczonego kredytu udzielonego bankowi komercyjnemu przez bank centralny.

W ramach operacji otwartego rynku bank centralny może także emitować własne papiery dłużne, za pomocą których absorbuje nadwyżki płynnych środków z banków komercyjnych.

W sytuacji prowadzenia przez NBP podstawowych operacji otwartego rynku z 28-dniowym terminem zapadalności może dochodzić do znacznych wahań krótszych, zwłaszcza jednodniowych, stóp rynku międzybankowego.

Łagodzeniu tych wahań służą operacje kredytowo-depozytowe, prowadzone z bankami komercyjnymi z ich inicjatywy: kredyt lombardowy oraz lokaty terminowe banków w NBP (depozyt na koniec dnia). Stopy

wykorzystywane w operacjach kredytowo-depozytowych stanowią podstawę dla innych kredytodawców.

3.3.1 Kredyt lombardowy

Kredyt lombardowy umożliwia elastyczne pokrywanie krótkookresowych niedoborów płynności w bankach komercyjnych. Udzielany jest przez NBP na podstawie zawartej z bankami umowy ramowej na następujących zasadach:

- zastawem są skarbowe papiery wartościowe, a wysokość kredytu nie może przekroczyć 80% ich wartości nominalnej,
- termin spłaty kredytu przypada w następnym dniu operacyjnym po dniu jego udzielenia,
- warunkiem udzielenia kredytu jest uprzednia spłata kredytu zaciągniętego w poprzednim dniu operacyjnym.

Górną granicę zadłużenia banków w NBP z tytułu kredytu lombardowego wyznacza zasób możliwych do zastawienia skarbowych papierów wartościowych będących w posiadaniu banków. Stopa kredytu lombardowego (stopa lombardowa) jako podstawowa stopa banku centralnego z reguły pełni funkcję stopy maksymalnej, określającej krańcowy koszt pozyskania pieniądza na rynku międzybankowym.

3.3.2 Lokata terminowa banków w NBP (depozyt na koniec dnia)

Narodowy Bank Polski oferuje bankom komercyjnym możliwość składania przez nie krótkookresowego (jednodniowego) depozytu w banku centralnym. Lokaty przyjmowane są przez bank centralny do końca dnia operacyjnego, a zwrot kwoty depozytu wraz z należnymi odsetkami ma miejsce w następnym dniu operacyjnym. Oprocentowanie lokat (stopa

depozytowa) będzie niższe od minimalnego oprocentowania operacji otwartego rynku z 28-dniowym terminem zapadalności (stopy referencyjnej).

Lokaty terminowe w NBP pozwalają bankom komercyjnym na zagospodarowanie nadwyżek płynnych środków. W efekcie przeciwdziałają spadkowi krótkookresowych stóp na rynku międzybankowym poniżej stopy depozytowej.

Lokaty oprocentowane są według stopy zmiennej ustalonej przez Radę Polityki Pieniężnej (więcej informacji w dziale 3.)

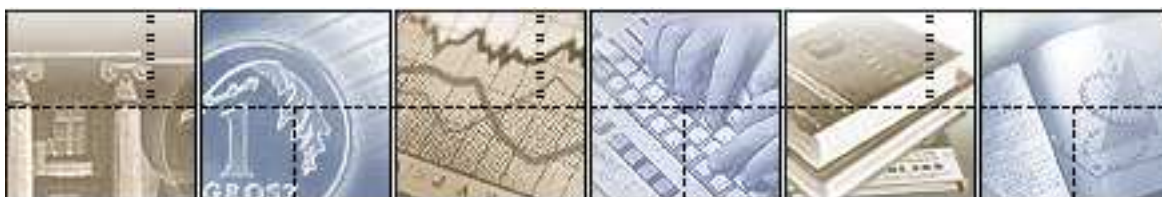
Bank centralny nakłada na banki obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Rezerwa ma na celu łagodzenie wpływu bieżących zmian płynności systemu bankowego na stopy procentowe rynku międzybankowego. Odgrywa ona również rolę w ograniczaniu nadpłynności sektora bankowego.

Rezerwę obowiązkową stanowi wyrażona w złotych część środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych, środków uzyskanych ze sprzedaży papierów wartościowych oraz innych środków przyjętych przez bank, podlegających zwrotowi, z wyjątkiem środków przyjętych od innego banku krajowego, a także pozyskanych z zagranicy na co najmniej 2 lata.

Rezerwa obowiązkowa utrzymywana jest na rachunkach w NBP.

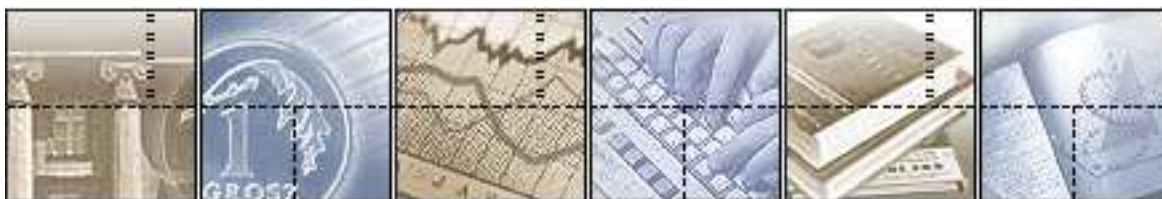
Wysokość stopy rezerwy obowiązkowej ustalana jest przez Radę Polityki Pieniężnej. Od 31 października 2003 r. stopa rezerwy obowiązkowej wynosi 3,5% dla wszystkich rodzajów depozytów, będących podstawą naliczania rezerwy. Od 30 września 2003 r. wszystkie banki pomniejszają naliczoną rezerwę obowiązkową o równowartość 500 tys. euro.

Środki rezerwy obowiązkowej nie są oprocentowane. NBP może zwolnić bank realizujący program postępowania naprawczego z obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Za zwolnione środki rezerwy banki zobowiązane są zakupić papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa lub NBP.

IV

Struktura NBP

Podstawowymi i najważniejszymi organami Narodowego Banku Polskiego są:

- Prezes NBP (omówienie w dziale 4.1.1)
- Rada Polityki Pieniężnej (omówiona w dziale 4.1.2)
- Zarząd NBP (omówiony w dziale 4.1.3)
- Komisja nadzoru bankowego (omówiona w dziale 4.1.4)

Pełną strukturę NBP wraz z zależnościami opisuje schemat 5

4.1.1 Prezes NBP:

Prezes Narodowego Banku Polskiego jest przełożonym wszystkich pracowników NBP. Jego zadania:

- przewodniczy Radzie Polityki Pieniężnej, Zarządowi NBP, Komisji Nadzoru Bankowego oraz reprezentuje NBP na zewnątrz.
- reprezentuje interesy Rzeczypospolitej Polskiej w międzynarodowych instytucjach bankowych oraz, o ile Rada Ministrów nie postanowi inaczej, w międzynarodowych instytucjach finansowych, Prezes NBP przy wydawaniu zarządzeń podlegających ogłoszeniu oraz decyzji administracyjnych ma prawo używania pieczęci z godłem państwowym.

Leszek Balcerowicz – prezes NBP od grudnia 2000 roku. Autor planu przebudowy ustroju gospodarczego Polski, tzw. planu Balcerowicza, w bardzo krótkim czasie doprowadził m.in. do zdużenia hiperinflacji, wzrostu eksportu, zrównoważenia rynku, wymienialności złotówki, poprawy sytuacji budżetowej. Uważany za ojca sukcesu gospodarczego Polski po 1989 roku.

4.1.2 Rada Polityki Pieniężnej

Rada polityki pieniężnej jest organem NBP, który ukształtował się 17 lutego 1998 r. W skład Rady wchodzi:

- Przewodniczący Rady, którym jest Prezes NBP,
- 9 członków, powołanych w równej liczbie przez Prezydenta RP, Sejm i Senat.

Rada Polityki Pieniężnej ma następujące zadania:

- ustala corocznie założenia polityki pieniężnej i przedstawia je sejmowi przed uchwaleniem ustawy budżetowej.
- składa Sejmowi sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego,
- ustala wysokość stóp procentowych NBP
- ustala zasady i stopy rezerwy obowiązkowej banków
- określa górne granice zobowiązań wynikających z zaciągania przez NBP pożyczek i kredytów w zagranicznych instytucjach bankowych i finansowych

- zatwierdza plan finansowy NBP oraz sprawozdanie z działalności NBP
- przyjmuje roczne sprawozdanie finansowe NBP
- ustala zasady operacji otwartego rynku
- kontroluje Zarząd NBP
- czuwa nad tym by waluta była mocna (jej wartość jest stabilna)

W skład RPN wchodzi przewodniczący, będący jednocześnie prezesem Narodowego Banku Polskiego, oraz członkowie rady. Aktualnie są nimi Jan Czekaj, Marek Dąbrowski, Bogusław Grabowski, Cezary Józefiak, Wojciech Łączkowski, Jerzy Pruski, Dariusz Kajetan Rosati, Grzegorz Wójtowicz, Wiesława Ziółkowska

4.1.3 Zarząd NBP

Zarząd kieruje działalnością Narodowego Banku Polskiego. W jego skład wchodzi: Prezes NBP - jako przewodniczący oraz 6-8 członków zarządu, w tym 2 Wiceprezesów NBP.

Zarząd NBP realizuje uchwały Rady Polityki Pieniężnej oraz podejmuje uchwały w sprawach nie zastrzeżonych do wyłącznej kompetencji innych organów NBP.

Do zakresu działania Zarządu NBP należy w szczególności:

- podejmowanie uchwał w sprawie udzielania bankom upoważnień do wykonywania czynności obrotu dewizowego
- realizowanie zadań z zakresu polityki kursowej
- okresowa ocena obiegu pieniężnego i rozliczeń pieniężnych oraz obrotu dewizowego
- nadzorowanie operacji otwartego rynku
- ocena funkcjonowania systemu bankowego
- uchwalanie planu działalności i planu finansowego NBP

- uchwalanie prowizji i opłat bankowych stosowanych przez NBP oraz ustalanie ich wysokości
- określanie zasad gospodarowania funduszami NBP
- określanie zasad organizacji i podziału zadań NBP
- określanie zasad polityki kadrowej i płacowej NBP
- uchwalanie rocznego sprawozdania z działalności NBP
- sporządzanie bilansu NBP oraz rachunku zysków i strat
- opracowywanie bilansów obrotów płatniczych państwa z zagranicą
- przygotowywanie i rozpatrywanie projektów uchwał i innych materiałów kierowanych do Rady Polityki Pieniężnej.

Na dzień dzisiejszy w skład Zarządu wchodzi Leszek Balcerowicz, Jerzy Stopyra, Andrzej Bratkowski, Joanna Wielgórska-Leszczyńska, Andrzej Jakubiak, Tomasz Pasikowski, Józef Sobota

4.1.4 Komisja nadzoru bankowego

Nadzór nad bankami, oddziałami i przedstawicielstwami banków zagranicznych w Polsce od dnia 1 stycznia 1998 r. sprawuje Komisja Nadzoru Bankowego. Dodatkowo od dnia 1 stycznia 2002 r. banki, które są podmiotami dominującymi w stosunku do innych podmiotów lub działają w holdingu finansowym lub holdingu o działalności mieszanej, objęte są nadzorem skonsolidowanym Komisji.

Do zadań Komisji należy w szczególności:

- określanie zasad działania banków, zapewniających bezpieczeństwo środków pieniężnych zgromadzonych przez klientów w bankach,
- nadzorowanie banków w zakresie przestrzegania ustaw, statutu i innych przepisów prawa oraz obowiązujących je norm finansowych,

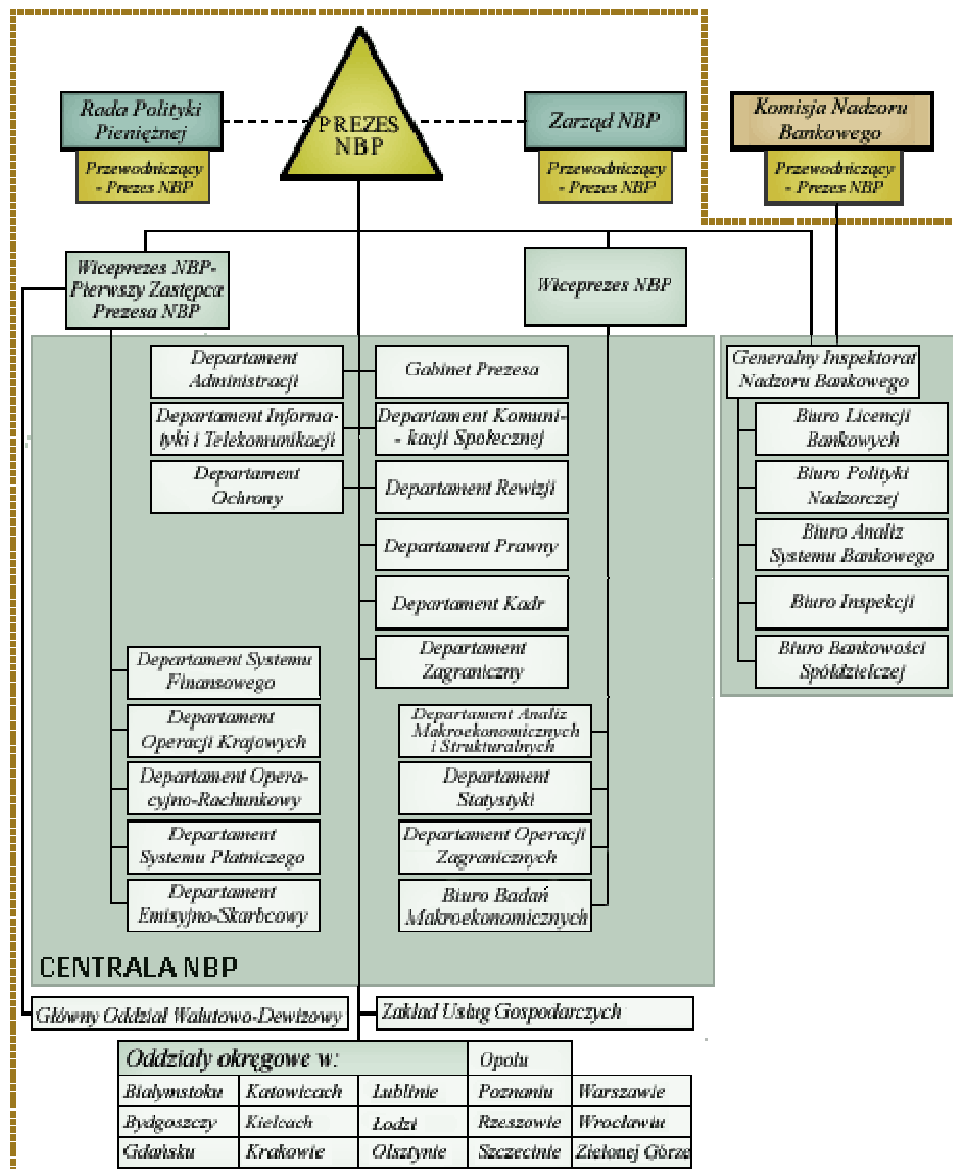
- dokonywanie okresowych ocen stanu ekonomicznego banków, i przedstawianie ich Radzie Polityki Pieniężnej, oraz wpływu polityki pieniężnej, podatkowej i nadzorczej na ich rozwój,
- opiniowanie zasad organizacji nadzoru bankowego i ustalanie trybu jego wykonywania.

W skład Komisji wchodzi:

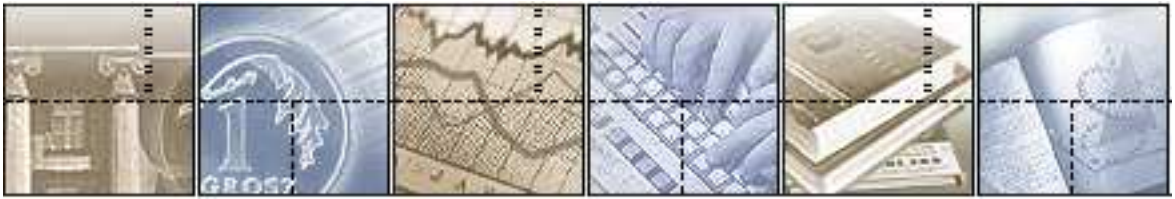
- przewodniczący Komisji - Prezes NBP,
- zastępca przewodniczącego Komisji - Minister Finansów lub delegowany przez niego sekretarz lub podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów,
- przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- Prezes Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- Przewodniczący Komisji Papierów Wartościowych i Giełd lub jego zastępca,
- przedstawiciel Ministra Finansów,
- Generalny Inspektor Nadzoru Bankowego.

Do uczestniczenia w pracach Komisji Nadzoru Bankowego z głosem doradczym został ponadto delegowany przedstawiciel Związku Banków Polskich w sprawach dotyczących regulacji nadzoru bankowego oraz zasad działania banków zapewniających bezpieczeństwo środków pieniężnych zgromadzonych przez klientów w bankach.

Decyzje i określone przez Komisję Nadzoru Bankowego zadania wykonuje i koordynuje Generalny Inspektorat Nadzoru Bankowego, który jest wyodrębnioną organizacyjnie jednostką Narodowego Banku Polskiego. Działalnością GINB kieruje Generalny Inspektor Nadzoru Bankowego.

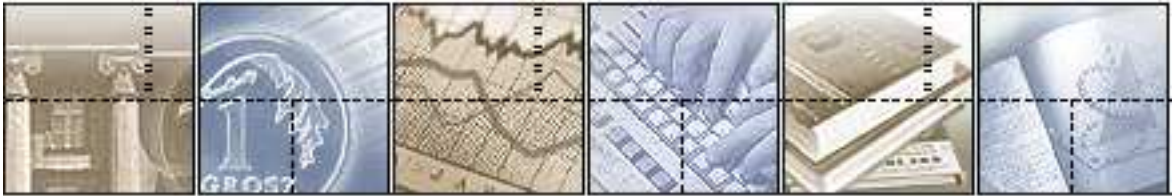

Schemat 5
Pełna struktura NBP

V

NBP w Europie

Narodowy Bank Polski uczestniczy od 1991 r. w procesie integracji z Unią Europejską. Początkowo był to udział w negocjacjach Umowy Stowarzyszeniowej między Polską a Wspólnotami Europejskimi, a następnie - od 1998 r. - w procesie negocjacji Polski o członkostwo w Unii Europejskiej. Część z 29 obszarów negocjacyjnych, tj.: "Unia Gospodarcza i Walutowa" "Swoboda świadczenia usług", "Ochrona konsumentów i zdrowia", "Statystyka", "Finanse i budżet" "Swobodny przepływ kapitału", w mniejszym lub większym stopniu dotyczy bezpośredni NBP.

NBP uczestniczy także w realizacji priorytetów zawartych w Narodowym Programie Przygotowania do Członkostwa w UE (NPPC), szczególnie w zakresie "Harmonizacji polskiego prawa bankowego z prawem wspólnotowym", „Dostosowania w zakresie polityki pieniężnej i polityki kursu walutowego", "Wprowadzenia jednolitej waluty euro".

W 1998 r. został powołany w NBP Komitet ds. Przygotowania NBP do Integracji Europejskiej. Do jego zadań należą przede wszystkim: ocena zjawisk zachodzących w Unii Europejskiej z punktu widzenia banku centralnego, inicjowanie i ocena działań zmierzających do przygotowania NBP do wymogów UE, monitorowanie procesu negocjacji akcesyjnych, monitorowanie prac Europejskiego Banku Centralnego w kontekście przyszłego członkostwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych.

NBP zgłosił do współfinansowania w ramach programu PHARE 2000 projekt pt. "Dostosowanie NBP do funkcjonowania w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych". W realizacji projektu NBP jest wspomagany przez banki centralne ze strefy euro, tj. Bank Francji (wiodący) i Bank

Włoch (współpracujący). Porozumienie bliźniacze z Bankiem Francji zostało podpisane w lipcu 2001 r.

NBP uczestniczy również w zainicjowanym przez Komisję Europejską "Przedczłonkowskim Programie Gospodarczym" (PPG), w części dotyczącej sytuacji makroekonomicznej kraju i rynków finansowych.

W związku z wprowadzeniem dnia 1 stycznia 2002 r. nowej waluty euro w formie gotówkowej, NBP przygotował projekt ustawy o skutkach wprowadzenia euro, przeprowadził kampanię informacyjną nt. euro oraz działania logistyczne związane z zaopatrzeniem w banknoty i monety euro.

Wejście Polski do Unii otwiera drogę do przyjęcia euro jako środka płatniczego. Wymaga to spełnienia kryteriów z Maastricht dotyczących m.in. inflacji, stóp procentowych, deficytu budżetowego i długu publicznego. Przewiduje się, że Polska będzie gotowa do wprowadzenia euro od 1 stycznia 2006 r. Jednocześnie Rada Polityki Pieniężnej i NBP stracą możliwość samodzielnego prowadzenia polityki kursowej. Zyskiem będzie jednak to, iż Polska będzie miała udział w podejmowaniu decyzji przez Europejski Bank Centralny, w którego zarządzie będzie zasiadał Prezes Narodowego Banku Polskiego, reprezentując Polskę w Radzie Ogólnej.

Przystosowanie Narodowego Banku Polskiego jest jednym z warunków przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Na jego mocy NBP musiałby zostać przekształcony w następujących płaszczyznach:

- Systemu płatniczego
- Statystyki monetarnej
- Monitorowanie przepływów kapitałowych dotyczących inwestycji portfelowych.
- Nadzoru bankowego
- Rachunkowości i sprawozdawczości
- Kontroli
- Systemu informatycznego

Wdrożenie polskiego systemu płatniczego SORBNET, będącego systemem RTGS² do standardów Unii Europejskiej i wymogów EBC w drodze przystąpienia do unijnego systemu TARGET³. Statystyka monetarna umożliwi stworzenie bazy dla statystyki emisji papierów wartościowych. Realizacja rachunkowości i sprawozdawczości gwarantuje dostosowanie rachunkowości i sprawozdawczości NBP do standardów międzynarodowych i Unii Europejskiej. Zostaną opracowane wewnętrzne przepisy NBP zgodne z zaleceniami ESBC. W ich efekcie NBP będzie przygotowany do wysyłania codziennie do EBC tzw. "Dziennego raportu obrotów i stanu" począwszy od 1 stycznia 2003r. Audyt wewnętrzny i kontrola umożliwią unowocześnienie oraz dostosowanie audytu wewnętrznego NBP do standardów audytu europejskiego. Będzie to osiągnięte poprzez doskonalenie rodzajów i metod wewnętrznego audytu NBP oraz poprzez odpowiednie szkolenia pracowników NBP. Wdrożenie nowoczesnego systemu informatycznego ma zapewnić niezawodny poziom ciągłości usług systemu informatycznego NBP w stopniu porównywalnym do systemów funkcjonujących w Europejskim Systemie Banków Centralnych (ESBC).

² system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym - ang. Real Time Gross Settlement

³ ang. Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System

Współpraca z instytucjami międzynarodowymi

Prezes NBP, zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy o Narodowym Banku Polskim z dnia 29 sierpnia 1997 r., reprezentuje interesy Rzeczypospolitej Polskiej w międzynarodowych instytucjach bankowych oraz, o ile Rada Ministrów nie postanowi inaczej, w międzynarodowych instytucjach finansowych. Wykonując te uprawnienia, Prezes reprezentuje Polskę we władzach Grupy Banku Światowego w Waszyngtonie (z wyjątkiem Wielostronnej Agencji Gwarancji Inwestycyjnych), w Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju w Londynie oraz w Międzynarodowym Banku Współpracy Gospodarczej w Moskwie. Narodowy Bank Polski jest akcjonariuszem Banku Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei.

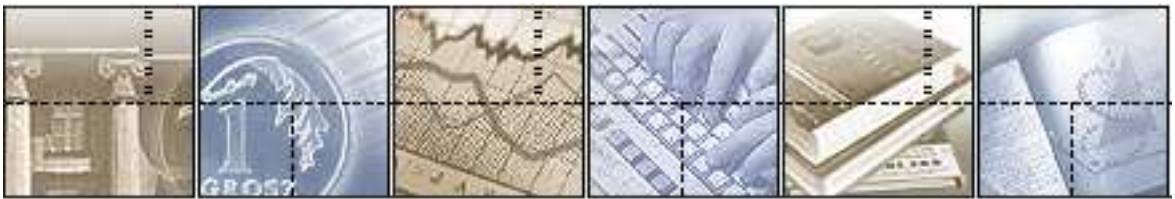
Na podstawie umów zawartych między Narodowym Bankiem Polskim i Ministrem Finansów, NBP dokonuje obsługi zobowiązań i należności zagranicznych Skarbu Państwa, obejmującej:

- pełnienie roli agenta finansowego w odniesieniu do międzynarodowych instytucji finansowych (Bank Światowy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Rozwoju Rady Europy),
- obsługę bankową kredytów zaciągniętych przez rząd RP w międzynarodowych instytucjach finansowych oraz u rządów innych państw
- ewidencję zagranicznych zobowiązań i należności Skarbu Państwa z tytułu zaciągniętych kredytów, członkostwa Polski w instytucjach międzynarodowych oraz udzielonych gwarancji kredytowych i poręczeń.

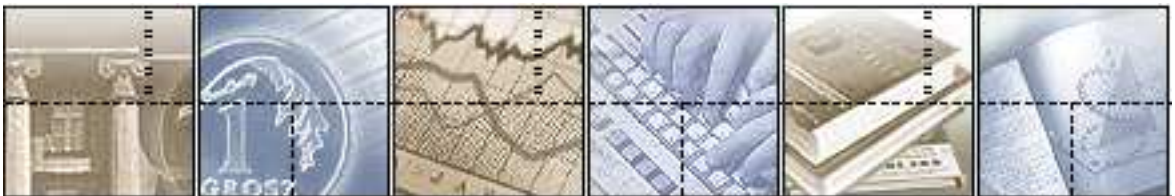
Inne działania Narodowego Banku Polskiego

Istotnym elementem działalności NBP są przedsięwzięcia o charakterze edukacyjnym. Ich celem jest propagowanie w społeczeństwie wiedzy o gospodarce i rynkach finansowych. NBP organizuje i inicjuje badania naukowe, a także stara się doprowadzić do wzrostu świadomości ekonomicznej społeczeństwa oraz poprawy poziomu informacji ekonomicznej dla organów państwa i sektora finansowego.

VI

Część badawcza

Narodowy Bank Polski w szerokim zakresie realizuje zadania statystyczno-analityczne, które obejmują:

- określenie projektów i sposobu realizacji polityki pieniężnej
- objaśnianie uwarunkowań realizacji polityki pieniężnej
- monitorowanie zjawisk w sferze realnej i ich związków z polityką
- gromadzenie i publikowanie danych na temat sektora bankowego
- bilansu płatniczego oraz zadłużenia zagranicznego państwa.

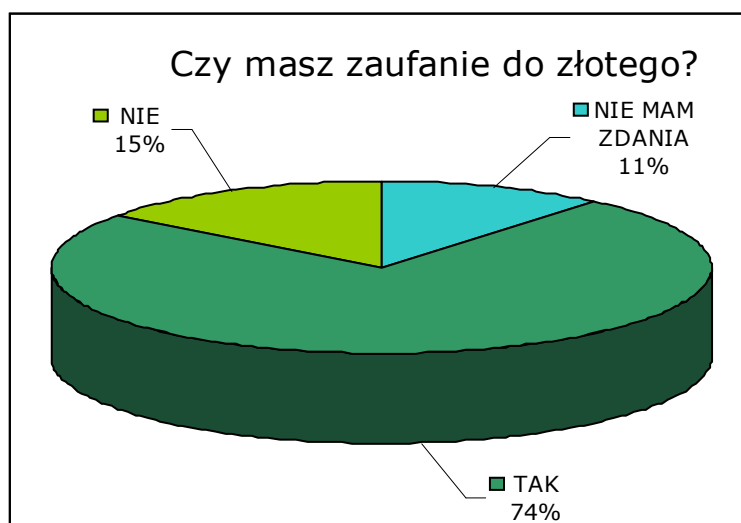
Nowym wyzwaniem w zakresie prac statystyczno-analitycznych jest dostosowanie ich do standardów obowiązujących w Europejskim Banku Centralnym.

NBP regularnie publikuje opracowane dane na stronach swojego internetowego serwisu www.nbp.pl

Badanie zaufania do złotego

W procesach tworzenia się inflacji oraz wahaniom wartości pieniądza bardzo ważne jest zaufanie do waluty. Im jest ono większe, tym ludzie są pewniejsi o jego przyszłą wartość, tym samym obieg pieniądza jest wolniejszy, co z kolei prowadzi do zahamowania inflacji. Przeprowadziliśmy badanie na próbie 25 dorosłych osób. Pytanie brzmiało: Czy masz zaufanie do złotego? Możliwe były trzy odpowiedzi: TAK, NIE, NIE MAM ZDANIA. Oto wyniki:

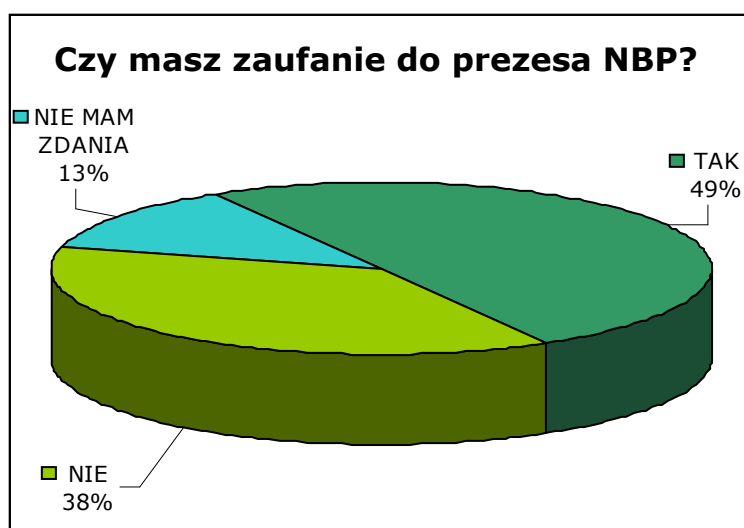

Wykres 1
Czy masz zaufanie do złotego?
(źródła własne)

KOMENTARZ: Nasze badania pokazują, że w większości panuje zaufanie do naszej waluty. Jest to zjawisko korzystne, ze względu na wymienione wcześniej.

Równie ważnym czynnikiem jest zaufanie do działań, podejmowanych przez rząd i NBP – tak jak w przypadku zaufania do waluty, tak i tu zaufanie do działań podejmowanych przez te instytucje zależy zaufanie co do przyszłych zmian wartości pieniądza, a tym samym do zmniejszenia tempa obiegu pieniądza na rynku, co powoduje zahamowanie inflacji. Sprawdziliśmy nastawienie 25 dorosłych osób do prezesa NBP Leszka Balcerowicza. Pytanie brzmiało: Czy masz zaufanie do prezesa NBP (Leszka Balcerowicza)?, dostępne odpowiedzi: TAK, NIE, NIE MAM ZDANIA. Oto wyniki:

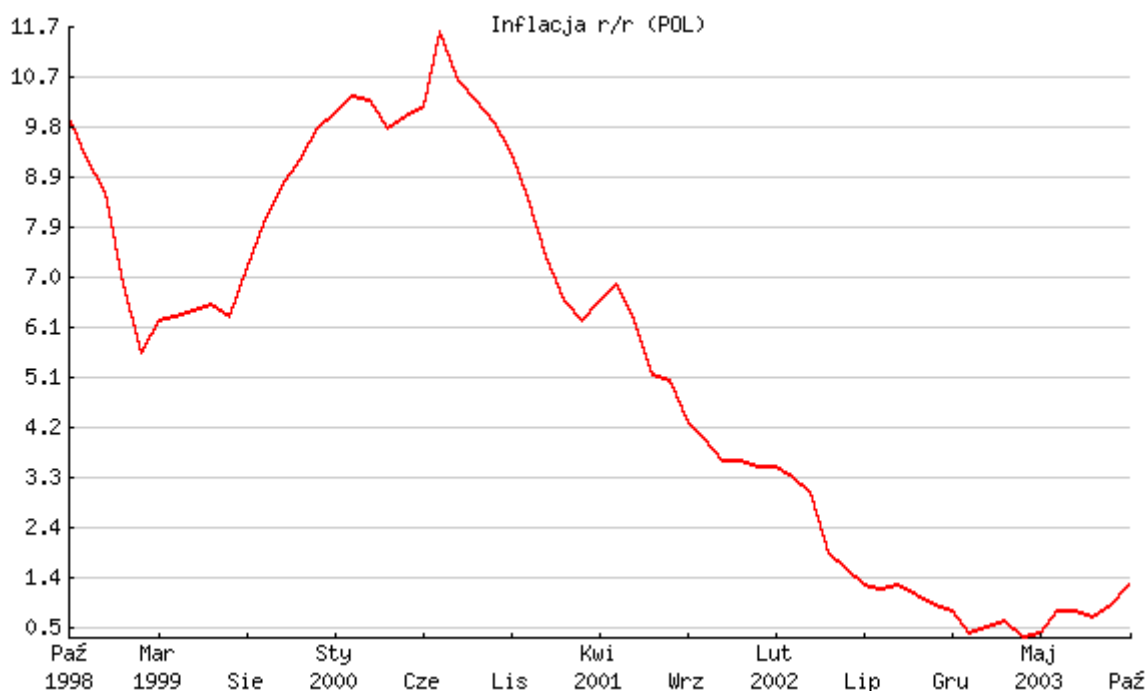

Wykres 2
Czy masz zaufanie do prezesa NBP?
(źródła własne)

KOMENTARZ: Jak widać, zaufanie do prezesa NBP jest znacznie mniejsze, aniżeli w przypadku zaufania do złotego. Uważamy jednak, iż badanie to nie jest zbyt wiążące, ponieważ ponad 65% osób, które negatywnie odpowiedziały na nasze pytanie nie potrafiło odpowiedzieć, czym jest ich

nieufność spowodowana. Gdybyśmy odjęli tę grupę osób, to okazałoby się, że zaufanie do prezesa NBP wyraża 66% badanych.

Poziom inflacji w czasie ostatnich 5 lat

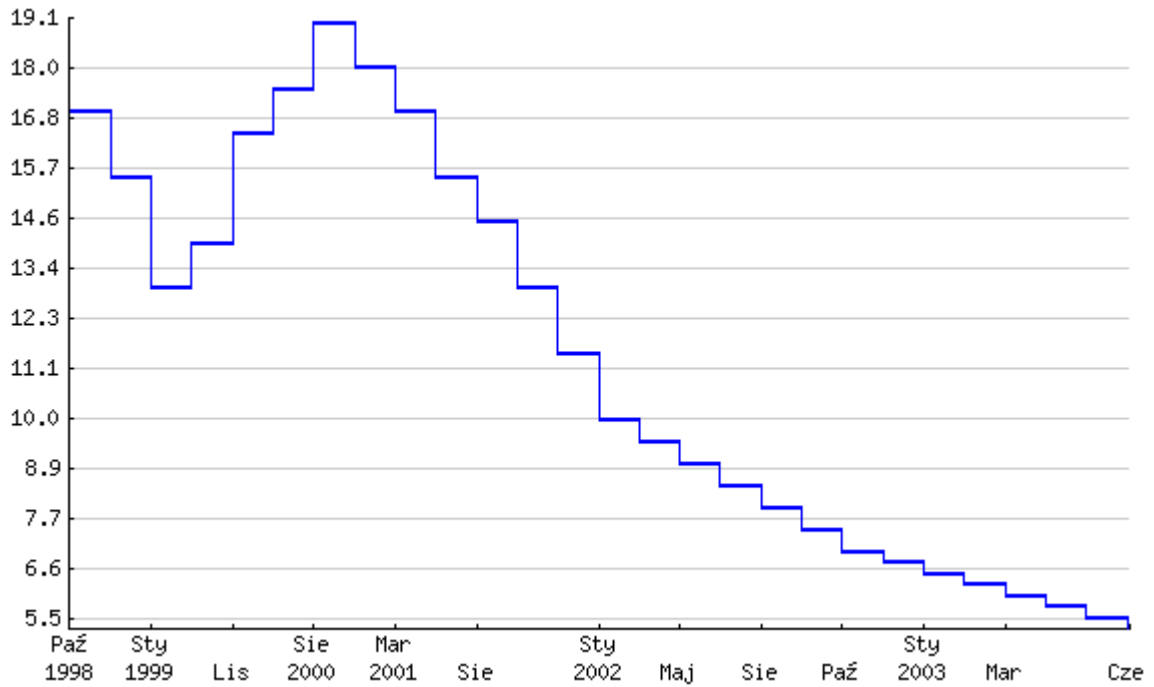
Wykres 3

*Poziom inflacji w trakcie ostatnich 5 lat
(źródło: www.bankier.pl)*

KOMENTARZ: Z wykresu można odczytać wyraźny spadek inflacji od połowy roku 2000. Minimalną wartość osiągnęła w Maju 2003, obecnie wzrasta utrzymując się na poziomie <2% (aktualny stan inflacji na dzień 1 grudnia 2003 – 1,9%). Porównajmy ten wykres z wykresem zmian stóp procentowych:

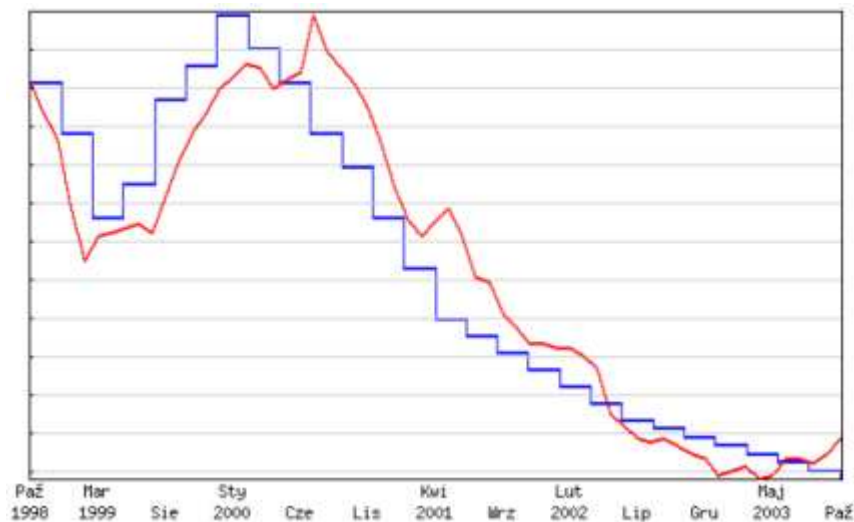

Podstawowa stopa procentowa (ostatnie 5 lat)

Wykres 4

Wysokość stóp procentowych (okres ostatnich 5 lat)
(źródło: www.eurobankier.pl)

Wykres 5

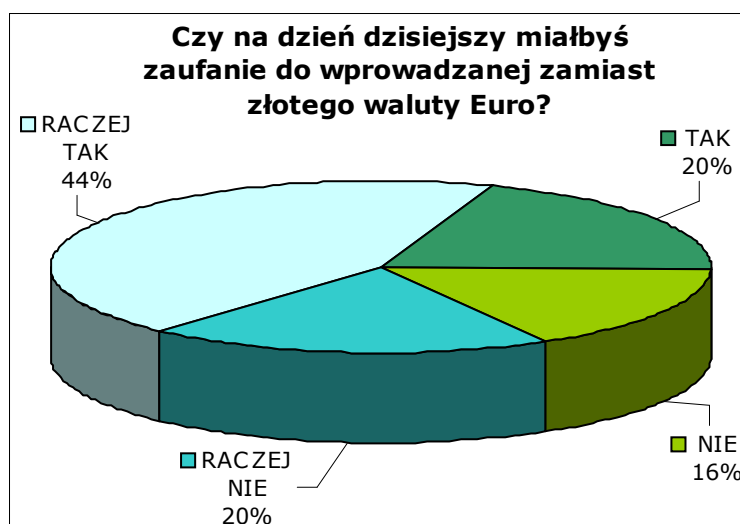
Stopy procentowe a inflacja (okres ostatnich 5 lat)
(źródła własne)

Gdybyśmy wykresy inflacji i wysokości stóp procentowych zestawili na jednym wykresie, to otrzymalibyśmy następującą zależność (patrz wykres 5):

KOMENTARZ: Jak widać, występuje tu zbieżność wysokości inflacji i stóp procentowych. Potwierdza to zatem nasze rozważania z rozdziału 3, o zależności pomiędzy tymi dwiema wartościami. Zwróćmy uwagę na charakterystyczne schodki w wykresie wysokości stóp procentowych. Są one dlatego, iż stopy ustalane są planowo co pewien okres, i w miarę potrzeb korygowane. Inflacja zmienia się płynniej, i dlatego nie możemy ich dostrzec na jej wykresie.

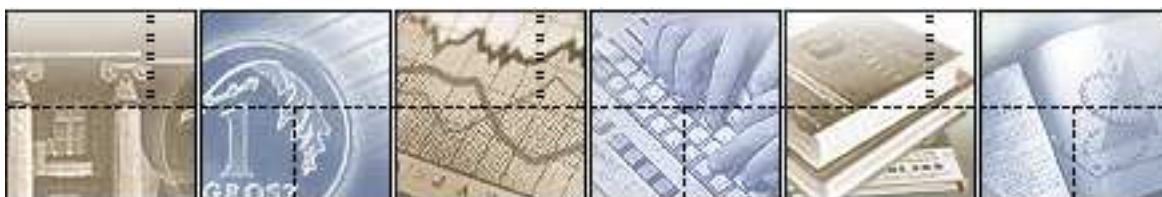
Kolejnym badaniem objęliśmy tę samą grupę osób, zadawszy im pytanie: „Czy na dzień dzisiejszy miałbyś zaufanie do wprowadzanej zamiast złotego waluty Euro?”.

Wykres 6
Badanie zaufania do Euro – przyszłej polskiej waluty.

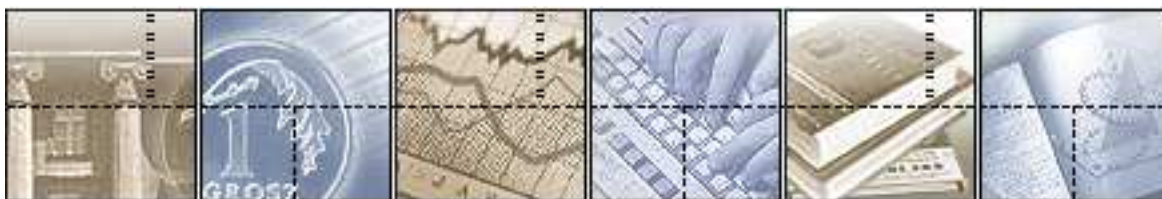
Nie podawaliśmy gotowych schematów wypowiedzi – te ukształtowały się podczas odpowiadania. Na ich podstawie wyróżniliśmy pięć głównych grup odpowiedzi udzielanych przez ankietowanych. Wyniki naszego badania przedstawia wykres numer 6.

KOMENTARZ: Ponad 60% badanych przez nas ma zaufanie do przyszłej polskiej waluty. Działania NBP w niedalekiej przyszłości skupią się na tym aspekcie sprawy – przygotowane zostaną ulotki, plakaty i cała potężna kampania dot. polskiej strefy Euro. Jak będą się zmieniały preferencje Polaków pokaże najbliższa przyszłość.

VII

Zakończenie

Podsumowanie i wnioski

Celem naszej pracy było przedstawienie tematyki Narodowego Banku Polskiego, jako centralnego banku Polski, w miarę przystępny sposób dla siedemnastoletniego ucznia. Poprzez historię bankowości centralnej w Polsce, opis struktury i działania NBP, aż po temat współpracy międzynarodowej Narodowego Banku Polskiego i część badawczą staraliśmy się w możliwie w ciekawy i przejrzysty sposób przedstawić to zagadnienie. Z naszej pracy wypływają następujące wnioski:

- Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem w Polsce. Oznacza to iż pełni funkcję banku nadzorczego, emisyjnego, i centralnego.
- Narodowy Bank Polski powstał uchwalony przez Tymczasowy Rząd RP w Londynie 15 stycznia 1945 r.
- Na czele Narodowego Banku Polskiego stoi prezes NBP, którym aktualnie jest Leszek Balcerowicz. Głównymi organami NBP są Rada Polityki Pieniężnej, Zarząd NBP i Komisja nadzoru Bankowego.
- NBP poprzez podejmowane działania może sterować poziomem inflacji, poprzez regulację ilości pieniądza w obiegu, a także poprzez regulację stóp procentowych.
- Ustalone przez NBP stopy stanowią podstawę stóp w bankach komercyjnych.
- Pozostałe działania NBP to operacje otwartego rynku, działania na rzecz systemu płatniczego i operacje kredytowo-dewizowe
- Obecnie priorytetowym działaniem NBP jest przystosowanie się i podjęcie działań przed wejściem Polski do Unii Europejskiej.

W trakcie tworzenia tego projektu uzyskaliśmy szeroką wiedzę na temat Narodowego Banku Polskiego oraz na temat działań i procesów związanych z tematem bankowości centralnej. Mamy nadzieję, że przedstawione i opracowane przez nas informacje przydadzą się czytelnikowi oraz nam w przyszłości.

Indeks wykresów, schematów i obrazków

INDEKS SCHEMATÓW:

SCHEMAT 1	Impulsy monetarne	16
SCHEMAT 2	Cel inflacyjny	17
SCHEMAT 3	Działania banku narodowego a inflacja	18
SCHEMAT 4	Stopy procentowe a wartość pieniądza	19
SCHEMAT 5	Pełna struktura NBP	34

INDEKS WYKRESÓW:

WYKRES 1	Czy masz zaufanie do złotego?	43
WYKRES 2	Czy masz zaufanie do prezesa NBP?	44
WYKRES 3	Poziom inflacji w trakcie ostatnich 5 lat	45
WYKRES 4	Wysokość stóp procentowych (okres 5 lat)	46
WYKRES 5	Stopa procentowa a inflacja (okres 5 lat)	46
WYKRES 6	Badanie zaufania do Euro.	47

INDEKS OBRAZKÓW:

OBRAZEK 1	Prezes NBP – Leszek Balcerowicz ⁴	30
------------------	--	----

⁴ Źródło: www.nbp.pl

Przy pisaniu pracy oparliśmy się na następujących materiałach:

- Oficjalny internetowy serwis NBP – nbp.pl
- Serwis finansowy Bankier.pl
- Wielka Internetowa Encyklopedia Multimedialna WIEM
- Encyklopedia Internetowa PWN encyklopedia.wp.pl
- Serwis internetowy Money.pl
- Serwis internetowy biznes.onet.pl
- Serwis internetowy Student.pl
- Serwis internetowy biznes.interia.pl
- Serwis internetowy sciaga.pl
- Serwis internetowy eurobankier.pl
- Źródła własne

KWESTIONARIUSZ WYWIADU

LP	Zadane pytanie	Możliwe odpowiedzi	Badana grupa
1	Czy ma pan/i zaufanie do złotego?	TAK NIE NIE MAM ZDANIA	Losowa, 25 osobowa grupa dorosłych kobiet i mężczyzn
2	Czy ma pan/i zaufanie do prezesa Narodowego Banku Polskiego – p. Leszka Balcerowicza?	TAK NIE NIE MAM ZDANIA	Losowa, 25 osobowa grupa dorosłych kobiet i mężczyzn (jak w poprzednim pytaniu)
3	Czy miałby/miałaby pan/i zaufanie do waluty Euro, gdy zostanie na nią wymieniany złoty?	Nie podano gotowych odpowiedzi.	Losowa, 25 osobowa grupa dorosłych kobiet i mężczyzn (jak w poprzednim pytaniu)

